

CAPITOLUL VIII.

SUFIXELE NEOLOGISME.

Observație. — Se găsesc numai în dr.

SUFIXELE SUBSTANTIVALE.

ANȚĂ (*-ânțâ*).

Funcțiunea.

Abstracte.

Cutezanță 'îndrăzneală' < *cutez*.

Siguranță < *sigur*.

Originea : It. *-anza*, fr. *-ance*.

Bărbanță, variantă a lui *bărbunc*, nume de dans (Hasdeu, 1524)
< *bărbunc* + *danț*.

Genul și Pluralul.

Substantivele în *-anță* sunt feminine și se întrebuințează numai la sg.

ISM (*-ism*).

Funcțiunea.

Abstracte.

Boerism 'boerie' (I. Ghica) < *boer*.

Cîocoism < *cîocoită*.

Lustragism (Sanielevici, *Viața Rom. XXIV* 97) < *lustragiă* 'văxuitor'.

Mahalagism < *mahalagiă*.

Romînimism < *Romîn*.

Creştinism < *creştin*.

Lichelism intelectual (Arghezi, *Viaţa Rom.* XXIII 464) < *lichea* pl. -ele.

Tembelism 'indolenţă' < *tembel*.

Originea : Fr. -isme.

Genul şi Pluralul.

Substantivele în -ism sunt masculine sg., afară de *mahalagism* 'cancan' care este eterogen, pl. -e.

SUFIXELE ADIECTIVALE.

AL (-ál).

Funcţiunea.

APARTINEREA.

Lătural (Tiktin) < *latură*.

Mormîntal (Alexandri) < *mormînt*

Săptămînal < *săptămîna*.

Vamal < *vamă*.

Originea : Fr. -al.

BIL (-'bil).

Observaţie. — Derivarea se face dela verbe şi anume dela radicalul infinitivului.

Funcţiunea.

POSIBILITATEA.

Graniţă *apărabilă* (I. G. Duca, *Viaţa Rom.* 1913, I 40) < *apăra*.

Manifestarea *măsurabilă* a energiei ; Presiunea *măsurabilă* (T. A. Bădărău, *Viaţa Rom.* 1913, III 287, 289) < *măsura*.

Proba *neînlăturabilei* noastre datorii (I. I. C. Brătianu, *Viaţa Rom.* 1913, III 222) < *neînlătura*.

Casă *nelocuibilă* (deseori în *Universul*) < *nelocui*.

Urmare firească și *nereparabilă* (I. I. C. Brătianu, *Viața Rom.* 1913, III 223) < *nerepara*.

O dogmă *nerăsturnabilă* (A. D. Xenopol, *Noua Rev. Rom.* XIV 200, 15 Sept. 1913, de 2 ori) < *nerăsturna*.

O *nesecabilă* bogăție de idei (G. Kernbach, *Versuri și Proză*, 185) < *neseca*.

Auzibil (Tiktin) < *auzi*.

Plătibil < *plăti*.

Originea : lat. *-bilis*, it. *-bile*, fr. *-ble*.

SUFIXELE SUBSTANTIVALE-ADIECTIVALE.

IST (*-lst*).

Funcțiunea.

ADIECTIVE.

APARTINEREA.

Patruzecioptist (Ibrăileanu) < *patruzeci și opt*.

Poporanist < *poporan*.

Țărănist < *țăran*.

În special partizanul unui om politic ori al unei grupări :

Carpist < P. P. *Carp*.

Tachist < *Tache* Ionescu.

Junimist < *junimea*.

SUBSTANTIVE.

POSESORUL UNEI CALITĂȚI PRIN EXCELENȚĂ.

Bonjurist < *bon jour*.

Zeflemist < *zeflema*.

NOMINA AGENTIS.

Fochist < *foc*.

Mașinist 'mécanicien' < *mașină*.

Ziarist < *ziar*.

UN SUFIX COMPUS.

-alist (= -al + -ist).

După *naționalist* s'a făcut :
Iorgalist = partizan al lui *Iorga*.

Originea : Fr. -iste.**Pluralul.**

Atât adiect. cât și subst. în -ist fac pl. -iști.

UN SUFIX VERBAL.

IZ (-iz).

Maghiarizez < *Maghiar*.

Mușamalizez 'étouffer une affaire' < *mușama* pl. -ale 'toile cirée'.

Originea : Lat. -iz, fr. -is.